พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๙

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๙
เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้ถูกเวนคืนที่เจ้าหน้าที่รื้อถอนหรือเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินของผู้ถูกเวนคืนในขั้นตอนการเวนคืน ได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืน อันเป็นการกระทบต่อสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและคณะกรรมการตามมาตรา ๑๙ ไม่อาจกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์เบื้องต้นให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ รัฐมนตรีอาจอนุมัติให้ขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งได้เท่าที่จำเป็นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน โดยทำเป็นประกาศและระบุเหตุผลการขยายระยะเวลาไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับกับการเผยแพร่ประกาศดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๔ ในการรื้อถอนโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรืออสังหาริมทรัพย์อื่นที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้เจ้าของมารับทรัพย์สินที่รื้อถอนคืนไปภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วเจ้าของไม่มารับทรัพย์สินคืนไป ให้เจ้าหน้าที่ขายทรัพย์สินนั้นโดยวิธีการขายทอดตลาดหรือวิธีการอื่นตามที่เห็นสมควร เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินเมื่อหักค่าเก็บรักษาและค่าใช้จ่ายในการขายทรัพย์สินแล้วให้ส่งคืนแก่เจ้าของโดยเร็ว

ทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้ แม้จะพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว หากเจ้าหน้าที่ยังไม่ได้ขายทรัพย์สินนั้นและเจ้าของมารับคืน ก็ให้คืนแก่เจ้าของไป”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๘ เงินค่าทดแทนที่วางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ ถ้าผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนไม่มารับภายในห้าปีนับแต่วันที่มีสิทธิขอรับเงินค่าทดแทนได้หรือนับแต่วันที่คดีถึงที่สุดสำหรับกรณีตามมาตรา ๔๑ วรรคห้า และมาตรา ๔๓ ให้เจ้าหน้าที่ถอนเงินที่วางไว้คืนมา และให้ถือว่าได้มีการวางเงินตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการวางเงินโดยฝากไว้กับธนาคารออมสินด้วยโดยอนุโลม แต่ระยะเวลาห้าปีให้นับแต่วันที่ได้ฝากเงินไว้

เงินที่ถอนคืนตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าเป็นเงินงบประมาณให้ส่งคืนคลัง ถ้าเป็นเงินของเจ้าหน้าที่ให้ส่งคืนคลังของเจ้าหน้าที่

การถอนเงินคืนตามวรรคหนึ่งและวรรคสองไม่ตัดสิทธิของผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนที่จะได้รับเงินค่าทดแทนนั้น โดยให้ยื่นคำร้องขอตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่เป็นการถอนจากการฝากไว้กับธนาคารออมสิน ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนยังคงมีสิทธิในดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจากการฝากไว้กับธนาคารออมสินจนถึงวันที่มีการถอนเงินคืนจากธนาคารออมสิน”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๐ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนไม่พอใจคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๔๙ หรือเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง แล้ว ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนยังไม่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่รัฐมนตรีหรือศาลวินิจฉัยให้จ่ายเงินค่าทดแทนเพิ่มขึ้น ให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ นับแต่วันที่จ่ายเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง หรือวันที่จ่ายหรือวางเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง จนถึงวันที่จ่ายเงินค่าทดแทนที่เพิ่มขึ้น ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนไม่มารับเงินค่าทดแทนที่เพิ่มขึ้นตามกำหนดระยะเวลาที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่วางเงินนั้นตามมาตรา ๔๖ ในกรณีเช่นนั้นการคำนวณดอกเบี้ยให้คิดถึงวันที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนมารับเงินค่าทดแทนนั้น

ดอกเบี้ยที่ต้องชำระตามวรรคสอง ถ้าเป็นกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรือรัฐมนตรีมิได้เสนอความเห็นหรือสั่งการภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมิได้ดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๙ วรรคสาม เมื่อชำระให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนแล้วให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๕ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอคืนที่ดินตามมาตรา ๕๓ ให้เจ้าหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่เวนคืนเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมธนารักษ์ และผู้แทนกรมที่ดิน เป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาการคืนอสังหาริมทรัพย์

ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท โดยให้คณะกรรมการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้เจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำร้องขอทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ”

มาตรา ๘ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้มีผลใช้บังคับกับทรัพย์สินหรือเงินที่เก็บไว้แทนตามมาตรา ๔๔ และเงินที่วางไว้ตามมาตรา ๔๘ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย เว้นแต่ระยะเวลาห้าปีที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๙ การใดที่คณะกรรมการตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้มีผลเป็นอันใช้ได้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้ดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
อนุทิน ชาญวีรกูล
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่บัญญัติให้การร้องขอรับเงินค่าทดแทนที่วางไว้ ให้ร้องขอรับภายในสิบปี นับแต่วันที่มีการวางเงิน ถ้าไม่ร้องขอภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีบทบัญญัติเช่นเดียวกับกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยดังกล่าว และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่า มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับบทบัญญัติบางมาตราในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังไม่สอดคล้องกับการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ อีกทั้งคณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่พิจารณาการคืนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาทมีองค์ประกอบมาจากผู้แทนหลายหน่วยงาน ทำให้การพิจารณาคืนอสังหาริมทรัพย์ขาดความคล่องตัว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในเรื่องดังกล่าว ให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่ยังไม่สอดคล้องกับการบังคับใช้ในทางปฏิบัติในคราวเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้